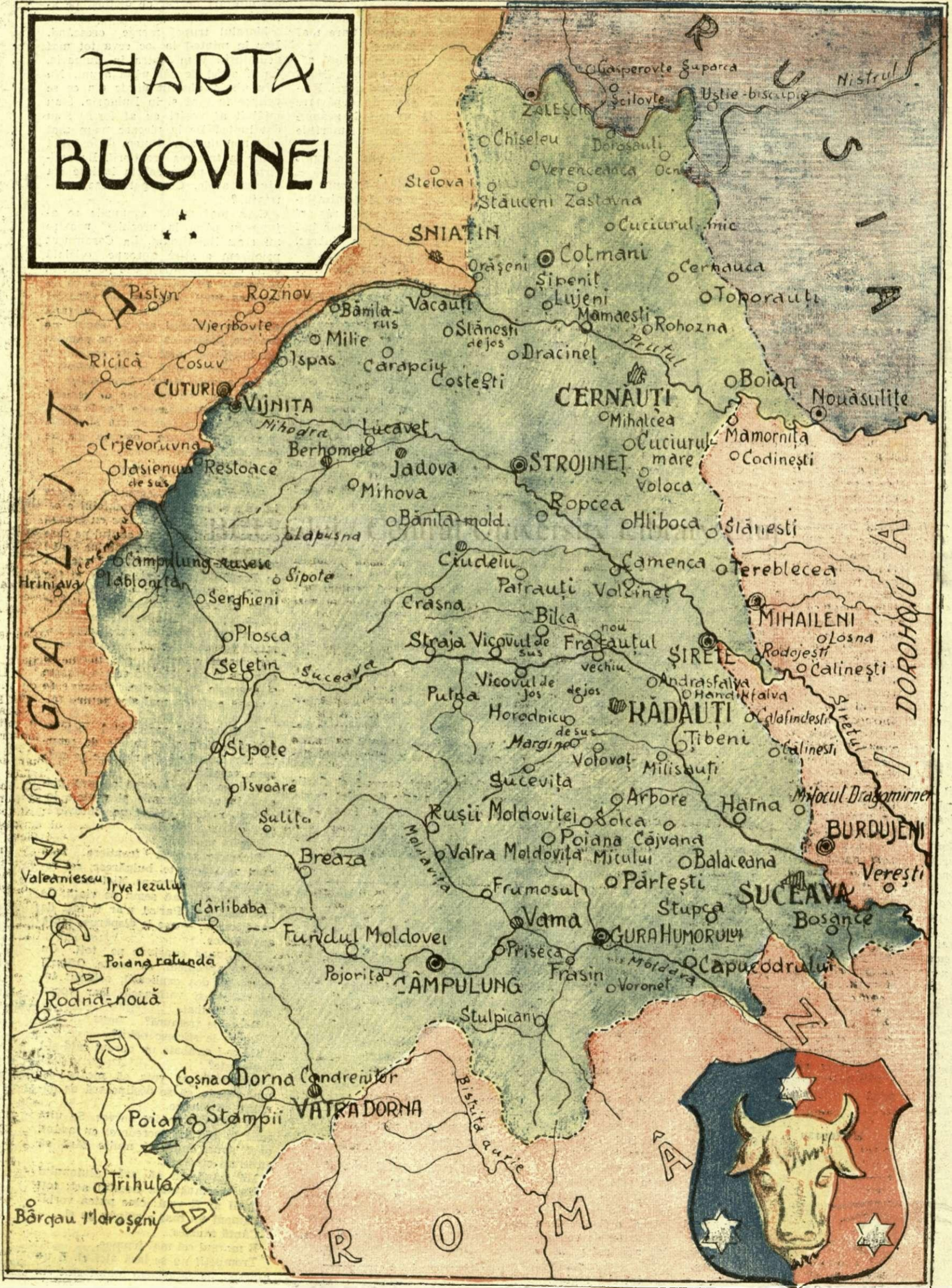


# UNIVERSUL LITERAR





toate părțile, într-o dezordine sublimă.

Și într-o clipă subită sar din teacă strălucind în mii de lumini la soarele care râde mulțumit de atâta fericire simbolizând Patria satisfăcută; soldații înalță armele, asvârlă capetele în sus; uralele nu mai încetează.

„Trăiască România!...  
„Trăiască armata!...“

Strâns până acum în capota impermeabilă, drapelul scapă și el, se desfășoară, respiră aer de Românie nouă, flutură vior ca după realizarea unui vis încântător, se răsfață în largul senin, care am vrea să se întinză cât dorurile și aspirațiile noastre...

Preoții în odăjdii hotează și binecuvintează trupa, pe când vântul le fâlfâie pietele dându-le înfățișarea gravă a apostolilor cari îmbărbătează cea mai sfântă cruciată — pentru patrie și pace...

Muzică... Urale... Vedem țara crescând cu ochii... Vulturul de bronz al drapelului pare că se mișcă, dă din aripi, arată viitorul României... O singură viziune farmecă pe toți, o viziune în care neamul se înfățișează tot mai mare, tot mai tare... trec prin minte oamenii noștri mari, vitejiiile trecute, — și par'că sburăm, ne înălțăm ne legăm... Un amestec de avânt și de moleșală...

Simțim ochii umezi... Lacrimi de bucurie, de fericire...

E ora 4 jumătate.

Am trecut frontiera — și am desființat-o. Sătulețul acela cât spațiul dintre două șine apare și mai fără rost și te miri cum l'am putut răbda atâta timp!

Ne oprim la un kilometru.

Emoțiunea ne obosește.

De pe culmea unui deal privim înapoi și ne dăm și mai bine seama de continuitatea firească a pământului dobrogean, care trebuia să redevină unul și același.

Se continuă dealurile, se continuă văile, se continuă verdețea, totul e același, aceeași culoare, același suflet în tot ce vezi împrejur...

Tulcea.

Mihail Mora.

Locotenent în rezervă

\*\*\*

## DIN LAȚĂR

I

La umbra scumpului meu cort  
Din preajma unor bălării,  
Mi scrii iubita mea, să știu,  
Tubirea sfântă ce ți-o porți;  
All suflet nu-i pe-acest pământ  
Să-și fiină sfântul legământ,  
Credința sfântă, ce-a jurat  
In clipa când s'a cununat;  
Și nu-i pe lume altui dat  
Să-și fie sufletul curat  
Cum mi-l ții eu, de nu-i așo,  
Săgate cerul steaua mea!

II

La umbra scumpului meu cort  
Din preajma tristelor câmpii,  
Tubirea mi sfântă de copil  
Ți-o scriu, iubita mea, s'o știu:  
Mi sufletul adânc rănit  
De când de ei m'am despărțit,  
Și nu e clipă să nu plâng  
Că nu's la sânul mi, să mi-i strâng.  
Mă doare inima de ei.  
Ah, dragii, copilașii mei!  
In grije aibii draga mea  
Sîn veți te-oii binecuvânta!

N. BONJUG-Alibechioi  
Caporal Batal. 9 vânători  
Balcic

\*\*\*

## A 37-a aniversare a luării Grivița



ASALTUL

## Soarta românilor față de tendințele politice rusești

— Simple constatări istorice —

de AL. T. DUMITRESCU

În aceste momente hotărâtoare, când aproape întreaga opinie românească se preocupă de planurile politice ale Rusiei, cred că este folositor să dau următoarele amănunte, scoase din cărțile de seamă rusești, despre modul cum se privește soarta Românilor de către Ruși, în legătură cu distrugerea Austriei, aceasta însă fără nici un comentariu și numai cu exprimarea unei simple dorințe legitime la sfârșitul articolului.

*Impărțirea Europei răsăritene și a Austro-Ungariei după Danilevski.*

La 1865, a apărut în limba rusă o carte senzațională cu titlu de „*Rusia și Europa*“, datorită publicistului N. I. Danilevski. Scrierea aceasta a făcut mare valvă și s'a retipărit de mai multe ori, până ce ediția din 1889 a fost rezumată în limba franceză și la noi de răposatul I. Skupiewski într-o broșură a sa din 1890, iar d. D. A. Sturdza a comentat concluziile lui Danilevski în cunoscutul d-sale studiu etnic-politic: „*Europa, Rusia și România*“, tipărit la 1890.

Iată mai întâi la ce concluzii a ajuns scriitorul rus în privința împărțirii Europei răsăritene și a Austro-Ungariei.

„Lumea slavă, plină de vigoare și puternică, arc să intre numai de cât — prevedea Danilevski — în luptă crâncenă cu vechea lume europeană putrezită, pentru a da naștere marelui Federațiunii ruso-slavone, destinată a ține cap întregii Europe și fiind compusă din următoarele State:

1) Imperiul Rus, cu Galiția, părțile rutenești din Bucovina și din Ungaria, șeful și conducătorul întregii federațiuni;

2) de Regatul Ceko-Moravo-Slovac cu părțile slavice din nord-vestul Ungariei (9 milioane);

3) de Regatul Serbo-Croat-Slovacan compus din Serbia, Muntenegru, Bosnia și Hertegovina, Vechia Serbia, Albania de nord, Serbia ungurească, Banatul (sic), Croația și Slavonia, Dalmația, Confiniile militare, Craina, Goricia, Gradisca, Istria, Triesta, 2/3 a Carintiei și 1/5 a Stiriei (8 milioane);

4) de Regatul Bulgariei cu Rumeția și Macedonia (6 milioane);

5) de Regatul Greciei cu Tesalia, Epirul, partea sudvestică a Macedoniei, insulele Arhipelagului, insulele Rodos, Cipru, Creta și țărmul asiatic

al Mării Egee (4 milioane);

6) de Provincia Constantinopolului cu părțile limitrofe a Rumeliei și a Asiei-Mici, cu Dardanelele, Peninsula Gallipoli și insula Tenedos (2 milioane);

7) de Regatul Ungariei compus din părțile Ungariei și Transilvaniei neanexate la Rusia, la Regatul Ceko-Moravo-Slovac, la Regatul Serbiei și la Regatul României (7 milioane);

8) de Regatul României; cuprinzând afară de Moldova și Valahia (Muntenia), o parte din Bucovina, jumătate din Transilvania până la râul Mureș și partea de apus a Basarabiei, locuită cu deosebire de Moldoveni, în schimbul căreia Rusia ar trebui să primească partea sudică a Basarabiei cu delta Dunării și peninsula Dobrogea luată ledla ea. (Notez că Danilevski scrie după retrocedarea județelor basarabene prin tratatul dela Paris din 1856 și înainte de războiul din 187, adică la 1865). Atunci el constituia Regatul României dintr-o populație de 7 milioane pe o întindere Danilevski pag. 423-424 și D. A. Sturdza p. 10).

*Ideile lui Danilevski curente și aproape neschimbate și astăzi în opinia filoslavistilor.*

De și epoca când s'a compus lucrarea, despre care vorbim, a rămas cam de mult în urmă de vremea noastră, totuși ideile lui Danilevski, cu oarecari modificări, persistă vii în opinia filoslavistilor și rezumă fără îndoială o adevărată dogmă politică pe care începem a o resimți aveau, chiar acum, când ostile rusești au pătruns în Bucovina.

Așa, bunăoară, un publicist rus, d. Alexandru Maximovici, făcând istoric relațiunilor russo-maghiare, scrie în numărul din Iunie a. c. al „*Revistei contemporane*“ din St. Petersburg, organul francez al filoslavilor condus de d. Bașmakoff, — că, dacă la 1848, când 150.000 de Ruși au trecut Carpații spre a potoli revolta Ungurilor contra Austriei imperiale, Guvernul rusesc ar fi știut să tragă foloase, atunci s'ar fi împlinit următoarele puncte din programul panslavist:

„1) încorporarea Galiției și Bucovinei la Rusia, sați cum se exprimă d. Maximovici în franceză: „*achèvement du rassemblement de la terre russe par l'acquisition de la Galicie et de la Bukovine*“;

2) aliata cu Ungaria pe bazele unei uniuni personale, cece ar fi garantat Rușilor din comitatele nordice autonomia lor culturală;

3) dispariția din Europa a Austriei, adică suprimarea: a) unui concurent în Balcani; b) unui factor al actualei Triple-Alianțe; c) unui agent de propagandă separatistă în guberniile sudice și a unei amenințări permanente la pacea europeană“.

Astfel judecă și privesc Rușii în genere marea problemă a secolului, care se desfășoară înaintea noastră prin cel mai groznic război european, iar din frământarea acestor idei filoslave putem desprinde clar următoarele intențiuni cu privire la viitorul neamului nostru.

*Speranță, grijă și dureri ne așteaptă.*

În planul politicii rusești pentru distrugerea Austriei, dacă acest fapt se va împlini, intră precum am văzut, ca o rază frumoasă de lumină pentru noi: retrocedarea unei părți din Basarabia și alipirea Transilvaniei, până la Mureș, la țara suroră; dar alături de aceasta, ni se vorbește de sfârșirea sași ocupația totală a Bucovinei de înzestrarea Serbiei cu Banatul nostru și de ridicarea unei Ungarii aliata Rusiei, care va nimici „elementul românesc din ținuturile de dincolo de Transilvania nealipite la România.“

*O dorință: Credința în Dumnezeu nu ne va părăsi. O dorință legitimă! Slabi prin numărul oamenilor ca și prin sfârșirea pământului nostru, departe de frații de sânge, noi Români ne dăm bine seama că nu putem opri mersul neamurilor vecine către ținta dorită de fiecare, și că valul puternic ne va duce și pe noi într-o parte sați într'alta, dar atunci, fie chiar în clipa morții, ne vom ruga lui Dumnezeu și vom zice:*

Doamne, nu ne frânge și Carpații noștri din Banat și din Bucovina, că-i vom păstra în veac, nu cu tunuri uci-gătoare ori cu cotăști, ci cu un brâu sfânt de mânăstiri pentru pomenirea marelui *Liberator al Daco-Românilor nedespărțiti!*

\*\*\*

Pentru orî-ce reclamațiuni sau schimbări de adrese, d-nii abonați sunt rugați a atașa și una din benzile cu care primesc ziarul „*Universul Literar*“, contrar, reclamațiunea sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

\*\*\*

## O scrisoare a eroului N. Valter Mărăcineanu

Cu prilejul glorioasei zile a aniversării asaltului dela Grivița, publicăm o scrisoare a căpitanului Nicolae Valter Mărăcineanu, care s'a luptat vitejește în acea zi memorabilă, implântând tricolorul României pe reduta turcească luată cu asalt de bravii ostași români.



Din scrisoarea aceasta, adresată unei rude a căpitanului, d. C. Gardescu, se vede caracterul vesel al eroului, care, în ajunul marelui asalt, vorbește cu dispreț de moarte și face chiar glume.

Iată scrisoarea a căreia original se află în păstrarea d-lui Gardescu:

28 August, Plevna.

Dragă Costică,

Du-te te rog la redacția jurnalului „Românul” și dă alăturata scrisoare lui Costinescu.

Peste trei zile poate voi fi mort, căci mâine începem asaltul. Prin urmare, arată surorii tale sărutările mele. Zicându-i să spuie călugăriței celei bătrâne să citească pentru mine un fater unzer dem du bist in himel, căci ea ca o nemțoaică ce este poate să fie mai bună la Dumnezeu.

Inșă poate să se întâmple să scap și atunci voi fi foarte fericit-ă vă îmbrățișa pe amândoi

Al tău care te iubeste

Nentiu Nae

*N. Valter Mărăcineanu*

Iscălitura lui Walter Mărăcineanu

## Inchinare Franciei

Cine are nu numai cultura de cărturar ci e și civilizată, acela poate pricepe cât datorește Omonirea Franței.

De aproape două mii de ani cu inelul s'a plămădit în cel mai variat mediu european acel spirit numit francez, alcătuit din o adâncă sensibilitate artistică și din dragostea nețărmurită pentru ce e drept și frumos. Chiar iubirea gloriei armelor se manifestă nu numai prin numărul victoriilor ei și prin calitatea lor. Expresii ca „Après vous Messieurs les Anglais” „tout est perdu hors l'honneur” și chiar brutalul „la garde meurt mais ne se rend pas” și câte altele, sunt traduceri unei stări sufletești în care intră generozitate, ironie, curtenie, bărbăție. Și chiar dragostea panașului pe alte terenuri se manifestă în lumea invențiilor lui Pasteur la cucerirea acruului realizând această minune: omul sburător.

Dar dacă geniul inventiv e o specialitate a francezilor, ei au uricul dar ca din un accident local, din un eveniment național, să facă o problemă mondială, depășind granițele Franței pentru a sguđu adânc întreaga omenire.

Cu mult înainte, Anglia își făcuse revoluția democratică. Dar prefăcerea rămăsese engleză. Revoluția franceză devine Drepturile omului și ale Popoarelor. Tot ce pacea din Franța are acel caracter de generalizare sentimentală care impresionează adânc și peste tot.

Uriasa mază a „Principiilor” ne-a dat și nouă puțința Unirei sub ocrotirea teoriei democratice a Naționalităților. Azi când Franța e amenințată, primejdia nu o privește numai pe ea. Eventuala catastrofă amenință civilizația europeană prin îndoitele urmări ale unei Franțe zdrobite și a unei a tot Puternicii Germano-Maghiare.

Ce vor deveni libertățile noastre politice și economice și românismul în acest caz, nu e greu de ghicit.

Prin o fericită coincidență interesele Franței sunt și ale noastre.



Gh. Diamandy

Odată mai mult victoria Franței va fi victoria definitivă a drepturilor oamenilor și ale națiunilor. Și când văd cele mai democratice popoare din lume, Franța și Anglia, luptând împotriva militarismului german nu mi-e frică de autocratismul unei Rusii care acordă autonomia Poloniei.

Liberalismul apusan e amenințat de Germania. Ca democrat, ca român, ca latin, ca om iubitor și înțelegător a ce e drept și frumos nu pot decât dori o Franțe victorioasă. Sunt din acei care cred în Puterea Forței Morale chiar și în materie de politică externă.

Trăiască Franța

G. Diamandy.

„Proză și Versuri”.

\*\*\*

## MEDITAȚIE

Aceleiași femei

... Pe buze simt amarul din suflet isvordit!  
În ochi veninul urii s'a risipit de mult —  
De te-am iubit odată ș'apoi de te-am urât,  
Un glas nou mă îndeamnă și trebui să-l ascult!

Indrept spre tine gândul: O suflet nobil, sfânt,  
Cu ochi curat ca roua și-aprins ca un rubin,  
Astăzi vorbelor tale cu drag dau crezământ,  
De-ai fost pân' eri un idol, — tu azi abia mă nchin!

Tu, primăvară caldă a sufletului meu,  
Sol drag trimis pe lume de-o rază frântă sus,  
Iubesc frumosu 'n tine! De ești un Dumnezeu,  
Intărituri! Nu-s ateul, nici credinciosul nu-s!

Eu n'am crezut în cruce!... Și nu-î cer ajutor!  
Dar astăzi cred în tine și de la tine-astept  
Supremă mântuire. O, fii slăvit amor,  
Tu bătăuimul vieții, judecătorul drept...

Mă ntorc cu pași nesiguri — dar gândul mi-î curat:  
Veî crede tu de-acuma ce eu eri n'am crezut?  
Cui cântă îndoială spre visul tău m'abat!  
Căci mă așteaptă 'n umbră eternul neștiut...

De-o fi s'aud cuvântul ce nu l'am înțeles  
Voiu da acord de liră cântării mele iar;  
Voiu fi biruitoare, stăpân pe Univers,  
Înfăptuind un rege din sufletul hoimar.

Iar dacă gura-î mută și zămbetu 'nghetat  
Și ne'nteles e cântul și dorul care-l port,  
Căderea va fi ntorc să și visul necântat:  
Căci cine vrea să cânte la capul unui mort?

Ș'apoi pe alte drumuri. Povestea s'a sfârșit!  
Amurgul, întristarea, din nou au coborât:  
— S'au întâmplat acestea... s'au poate le-am citit?  
Dar știu că-s necrezutul... Și te-am iubit!... Atât!

D. Iov

## Convorbiri științifice

Se pare că Europa a trăit prea mult timp în liniște și s'eriata de monotonia progresului și-a permis luxul celei mai violente agitații din câte s'au pomenit în azalele istoriei ei. Poate că pe vreo altă planetă să se fi petrecut lucruri mai oribile, dar actualul război european, pentru noi e una dintre cele mai mari crime din câte s'au comis pe planeta noastră. La început se compara actualul război cu războaiele napoleonice, dar acum s'a renunțat la această comparație, deoarece războaiele de acum 100 de ani erau niște simple războaie de copii, față de cele din prezent.

În ce privește panica ce a cuprins popoarele, nu găsim altă comparație decât cu cea produsă pe timpul năvălirii barbarilor. Și tot e puțin de oarece o nenorocire e cu atât mai mare, cu cât cei care o simt sunt mai afinizați, mai culti, deci mai sensibili.

Cultura ne-a făcut pe toți să ne obișnuim cu un „bien-être” absolut necesar progresului. Civilizația nu cu tunurile a progresat, nici cu dreadnought-urile. În liniștea superbă a laboratoarelor, acolo s'a pus la cale mersul culturii, al progresului. Și cu toate acestea, groaza actuală, panica ce a cuprins mai cu seamă pe cei care văd cu spaimă cum e asasinată civilizația, se datorește în mare parte perfecționării armelor de război prin știință.

Ah ajuns unii să incriminez știința. Da, ea e de vină că s'au creiat mitralieze, tunurile cu guș colosale ce varsă foc și moarte, puștile ce bat până la mari depărtări. E drept, știința le-a creiat știința le-a perfecționat. Dar nu ea e de vină. Știința e o creație a omului, care o poate întrebuința la bine ca și la rău. El este responsabil de întrebuințarea științei.

Îi puî la dispoziție dinamita ca să arunce în aer piedicile ce-î stău în cale, stâncile ce-î opresc drumul, el o întrebuințează însă să arunce în aer sute și mii din semenii săi.

Învățatul cel liniștit, generos, cu sufletul larg, e fără voia lui complice la o acțiune criminală. Sunt prea puținii care se gândesc la acest lucru și ei sunt numiți în batjocură ideologi. Dar ideologii nu înțeleg, numai că nu au nici odată în prezent, ei în viitor. Ei văd mai departe decât masa cea mare, ei știu să prezică viitorul și viitorul este al înfrățirii tuturor.

Pe de altă parte, increderea în progres nu o au de cât prea puțin, aceia care știu să se desbrace de patmele momentului. Grosul omenirii e încă în stare de cristalidă și nu poate să priceapă aspirațiile înalte ale sufletului omenesc. E o copilărie să acuzi și să te revolti și chiar să propui războiul.

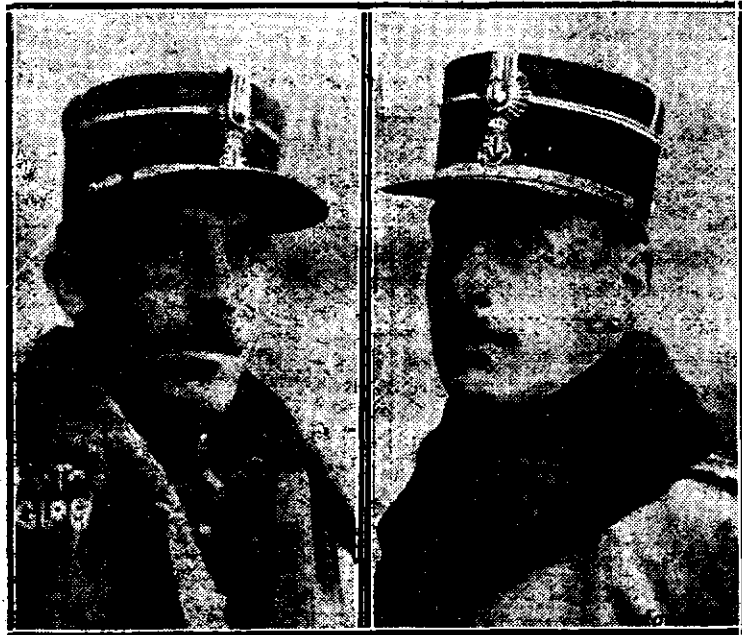
Dacă Europa, acest colț civilizată al lumii, și la un moment dat prezintă cea mai sfâșietoare dintre prăvăliști, ce mai poți spune de restul planetei?

Ideologii cer prea mult omenirii. Ei îi cer o vârstă la care ea nu a ajuns, îi cer vârsta judecătoarei. Omul a priceput că e o crimă să omore pe om, popoarele nu au priceput încă, că e o crimă să distrugi un popor. Și fiindcă după acest principiu se conduc toate popoarele, cel care nu se luptă, e menit să piară mai curând. Și e cu atât mai sfâșietor, cu cât pentru a te înarma mai bine, pentru a omori pe cât mai mulți dintre semenii tăi, cu atât ai mai multă nevoie de concursul științei, de acest nobil instrument, care nu ar trebui să servească de cât pentru pace.

Ideologii închid ochii în fața valurilor de sânge ce curg cu șubășugare. Din negura dinaintea lor, în depărtare, se înfrădează un orizont puternic luminat, de un alt scop.

# PRIMII OFİTERI ROMANI

diplomați ai școlii politehnice din Paris



D. locot. Protopopescu

D. locot. Negrescu

Cei dintâi ofițeri români cari cu curaj și entuziasm au început seria sborurilor în țară încă din anul 1911 și au contribuit în urmă la dezvoltarea aviației noastre.

La manevrele din anul trecut acești îndemânatici aviatori au putut arăta importanța aviației pentru armată, cu care ocazie au și fost decorați de M. S. Regele cu „VIRTUTEA MILITARĂ”.

După terminarea manevrelor ambii aviatori au fost trimiși, de ministru, la Paris spre a urma cursurile școlii superioare de aeronautică și construcțiuni mecanice pe care au absolvit-o obținând cu succes diploma de inginer tehnic.

Intorși în țară acești eminenți aviatori zboară zilnic pe aparatele „Farman”.

Pe un întins ocean trec corăbii mari, liniștite, purtătoare de călători ce navighează spre țărâni înfloritoare, spre acel ideal la care omenirea tot va ajunge odată spre acel liman care se numește înfrățirea tuturor popoarelor. Vor trece mii și mii de ani poate și nu cu bruschete, nu cu mișcări violente, ci încet, pe neașteptate și omenirea tot va ajunge la acel țel îndepărtat.

Natura nu a creat un om, ci o omenire. Putem să slăvim pe unii oameni, dar în realitate omenirea e una singură, compusă din indivizii ce-și trec viața unii altora, care-și lasă moștenire cunoștințele câștigate cu atâta trudă. Și va veni o vreme când a treia planetă a sistemului nostru solar, va avea în sfârșit omenirea pe care o merită, cea care va ridica temple culturii, iar nu războiului cel roșu și hidos.

Victor Anestin

\*\*\*

## Viața artistică și literară

D. N. Pora a pus în lumina vitrinelor, cel de al doilea volum al său, „Într-o noapte pe Bărăgan”, nuvele și schițe.

Toate bucățile d-lui Pora au o caracteristică: sunt pornite dintr-o curiozitate de a răscoli culele cele mai tainice, mai puțin conștiente, — deci mai directe ale sufletului tipurilor pe care d-sa vrea să le înfățișeze.

În scrierea autorului, nu e atât un motiv liric de prezentarea subiectului, e mai mult un element de voință, care izolează psihologia și o exagerează, tocmai în vederea unei concretizări definite. De aceea, poate întrebuintează și acel realism, uneori rigid, alteori prea rece de a înfățișa cât mai unitar, toate nuanțele și tremurările de ascunzișuri psihice ale eroilor d-sale.

Dar lucrarea d-lui Pora, desigur aduce cu sine o mare muncă, bine condusă și bine stilizată, chiar cu unele extensiuni și repetiții retorice, — și cititorul are adesea un câștig moral, după ce a urmărit de aproape schițele și nuvelele „Într-o noapte pe Bărăgan”.

Odată, s-a încercat cineva prin metode sentimentale dirijate de credința dintr-un fatalism inversunat, să răsturne că numele oamenilor — simple simboluri pretențioase, compuse din litere și sunătoare, ori mai sec — corespund de fapt de minune indivizilor care le poartă.

Și printr-un depărtat ecou sufletească, cum am citit mai întâi titlul și după pe urmă cuprinsul volumului de „Într-o noapte pe Bărăgan” al d-lui M. Lungeanu, — am avut impresia, că conținutul acestui volum e încă departe de a fi definitiv și corespunde deci înțelesului de „Ansilare”.

D. Lungeanu are totdeauna de spus câte ceva, dar nu spune direct, ci cocolește, lungeste vorba, prefăcându-se în semnătatea momentului și obosește.

Poetia noastră în actualele împrejurări de nevrozi războinoce, pare că așteaptă un moment ori de acută intensitate, ca să isvorască într-un elan, de meș sau elegie, ori un moment de liniște amplă, ca să apară în ode și imnuri maestoase.

Până atunci însă, sub impulsurile zilelor de așteptare, e o adâncă nevoie sufletească de a-și limpezi pulsațiile sentimentale și poezii noastre mai tineri, își destind coardele și cântă arii din complexul războinic.

Notăm un poem al lui Mircea Dem. Rădulescu, publicat în revista „Flacăra” și altul, prea lung și nu tocmai susținut al lui Oreste, „Visul veteranelor”.

„Pentru Franța artelor și a liberității, a idealismului și a viitorului”, revista „Versuri și Proze” din Iași a scos un număr festiv

Sunt articole entuziaste datorite d-lor Xenopol, Diamandy, Minulescu, d-na Millian, etc.

Bertolo.

Intre compatrioții noștri repatriati din Franța cu vaporul „Ernest Limons”, — care a sosit acum trei zile la Constantinopol, se află și pictorul Bulgăraș care a lucrat, în timpul lungii sale călătorii pe mare, vre-o 40 schițe, deseneuri și picturi cu impresii de prin frumoasele locuri pe unde a trecut.

Și să mai spună Bulgăraș că n'a trăit o viață intens artistică pe bord!

Maestrul Costaldi a revenit din Italia și lucrează acum cu Oreste, la Terasă, la opera „Meșterul Manole”, din care un act a fost citit în cercurile artistice din Italia unde a produs o excelentă impresiune.

Poetul va termina libretul actului al doilea în curând iar muzica maestrului vom fi prea încântați s'o auzim peste două ani. Se lucrează încet dar sigur pentru că... în tenui labor!?

Leonescu-Vampiru atrage multă lume la Comedia în „Mătușa lui Carol”. Vechea comedie englezească izbutește și după 20 ani să înveselească publicul, prin humorul provocator de răș sănătos, ca și pe vremea când Matei Millo juca rolul lui Poliss.

Aceasta însemnează că piesa zugrăvește satire tipuri dinre acelea care trăiesc și azi și vor trăi totdeauna atât timp cât vor exista oameni în goana după averi.

L. I.

XXXX XXXX XXXX XXXX  
**A apărut**  
EDIȚIA II  
**SCHIȚE-FILME**  
de V. Mestugean  
PREȚUL 1,60

La toate librăriile și la administrația ziarului „Universul”.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

## Sacul cu glume

La un banchet vesel, toate numeroase se ridică pentru toți și pentru toate.

— Beău, zice un poet entuziasmat, pentru frumoasele de pe amândouă emisferele.

— Și eu, răspunde altul, nu mai puțin entusiast, beău pentru amândouă emisferele ale frumoaselor.

Vânturescu povestește amicilor impresiunile sale când era să se inee într'un naufragiu.

— Căzusem în apă, zice, și în deșert mă luptam să es la suprafață. Simțeam că mor și atunci, într'o clipă, viața toată îmi trecu pe dinaintea ochilor ca un film cinematografic.

Unul dintre ascultători l'întrerupse:

— Spune drept: n'ai văzut atunci și scena când te-am împrumutat cu o sută de lei, pe care nu mi-ai mai dat înapoi?

Găsind pe un hirürg care spinteca un biet iepuraș de casă, un prieten milos protestează pentru soarta nenorocitului animal, victimă a bisturiului.

— Ce vorbești! îi răspunde medicul. Dar știi d-ta că, dacă în loc de un iepure de casă, ar fi fost un om, ar fi trebuit să-mi plătească cel puțin două mii de lei pentru asemenea operațiune?

O căsnicie recunoscătoare, găzduită de prietenii, la țară.

— De cincisprezece zile suntem la priteții noștri. Cum am putea să le facem și noi plăcere lor?..

— Plăcând..

O diligență t asaltată de tâlhari. Toți călătorii sânt siliți sub amenințarea de moarte, să-și golească buzunarele.

Unul dintre călători, văzând că nu e chip de scăpare, înainte de a-și preda portofoliul, scote dinr'ânsul o sută de lei și-i dă unui alt călător de lângă el zicându-l:

— Știi că 'ți sunt dator o sută de

lei. Iacă 'ți-i dau acum și sântem chit.

Un profesor de la facultatea de drept, ține un discurs la o întrunire electorală. Aprinzându-se la vorbă, e'un gest violent frânteste jos, din ne băgare de seamă, pălăria unui coleg, pusă pe masă alături de el.

Acesta o ridică zicând oratorului: — Trebuie să recunoști că accasta nu e procedură civilă.

Se vorbește de vulcani. — Mi-aduc aminte, cu groază, zice unul către un amic al său de erupțiunea Vezuviului din 1906. Ai văzut d-ta vr'un vulcan în erupțiune?

— Nu, îi răspunde întrebatul. Mi-aduc aminte însă că, într'o seară, m'am întors acasă târziu după o petrecere, și că nevastă-mea...

— Știu, știu, îi țâie vorba, cel care'l întrebuse. Da, teribilă erupțiune și aceea!

Un călugăr misionar întors în patrie, e invitat la masă de un aristocrat.

În momentul d'a se așeza la masă veni și stăpâna casei îmbrăcată c'o rochie prea decoltată.

Bărbatul se crezu îndatorat să-i ceară călugărului oarecum scuze pentru asemenea toaletă nepotrivită.

— N'aveți de ce răspunde, acesta cu indiferență. Am trăit mulți ani printre sălbatecii, care umblă goi de tot.

La gara de nord, ca'n toate garile, se trântesc, de către hamali cuferele date la bagaj, într'un mod sălbatic. Un călător privea foarte îngrijat la maltratarea bagajelor sale după sistemul obicinuit. Dar iată seful de gară viind în fuga mare și ținând pe hamali de rău:

— Așa știți, voi mă, să descărcați bagajele, trântindu-le cât puteți!

Însă pe când călătorul admira pe seful de gară excepțional, acesta își urmă cuvântul înainte:

— Nu vedeți că asfaltul e pus de curând și se poate strica?

Se răspândește vorba că murit un maristul cutare. Un amic, întâlnindu-l, își exprimă mirarea de vestea mincinoasă a morții lui.

— Da, murisem, îi răspunde veselul răposat, dar, precum vezi, acumă mi-este mai bine.

În timpul manevrelor, un rezervist se plânge sergentului de serviciu că în horșul său, a găsit pietre și țărână. Fucătarii au lăsat să cadă cernea pe pământ și apoi au trântit-o în cazan fără s'o mai spele.

— Ei, dragă, răspunde grav sergentul, când e vorba să ne servim patria, nu trebuie să ne uităm prea mult la asemenea lucruri.

— Aveți dreptate, să trăiți dom'le sergent, dar să mă iertați să vă spun un lucru: eu am venit aici ca să mi servesc patria, dar nu s'o mănânc



Capela românească dela Grivița

# București - Ierusalim

NOTE DE CALATORIE

DE

— V. MESTUGEAN —

— URMARE —

XXIII

Intr'un colț al incintei se vede o porțiță de fier, ermetic închisă.

Un gardian schiop, hoga și el, în urma cererei ghidului nostru, aleargă cu o cheie enormă să ne deschidă.

Intrăm pe niște scări de piatră, întortochiate, și ajungem în tr'o subterană destul de luminoasă, împodobită cu șiruri nesfârșite de colonade. Subterana e așa de vastă în cât îți face impresia că ocupă un loc tot atât de întins ca și incinta Moscheei sub care se întinde.

Aci, ne aflăm în *grajdurile lui Solomon*, de care s'au servit, mai târziu, și alți stăpânitori ai Ierusalimului. Chiar până acum se văd belciugele de fier de care erau legați cai împărătești.

pe Pruncul din brațele mamei sale, recunoscând în el pe Mesia. De altfel, hoga care ne conducea, ne arată, în apropiere de intrare, un fel de cuib, despre care ne spune că ar fi locul unde a fost pus leagănul lui Isus.

Subterana aceasta a jucat un mare rol în timpul războaielor, defășurate în jurul templului. Ea era în primul rând adăpostul celor mai slabi, cari, în cele din urmă, mureau de foame în labirintul subteranei. Soldații romani, după cucerirea templului, descinzând în subterană spre a lua apă, găsiră acolo numeroase schelete, cadavre și oameni intrați în agonie. Se povestește că unul din șefii marii lupte dusă contra romanilor, un anume Simon Bar-Gioras, isbuti să fugă travestindu-se în rege. Imbrăcat în veșminte albe și a-



El-Aksa

Dar, cea ce ni se pare curios e curățenia exemplară ce domnește în această subterană. Peretii, arcadele, coloanele sunt spoite cu lapte de var, ca de paste, și strălucesc într'o albeață inaculată.

Și am aflat că autoritățile turcești procedaseră la această curățenie cu prilejul vizitei împăratului Wilhelm II, în 1898.

Fără a-și da seamă că valoarea acestei remășițe a trecutului constă chiar în păstrarea intactă a vechimei ei, turcii, s'au apucat, printr'o inconștiență sălbatică și ridicolă, să spoiască și să repara, acoperind, astfel, sub stratele groase ale varului de lapte, multe detalii fine ale artei antice.

Legenda mai spune că, în apropierea acestei subterane, se afla locuința lui Simon, și că aci, venerabilul bătrân ar fi primit

vând pe umeri o manta de purpură, Simon Bar-Gioras eși din subterană printr'o fereastră, făcându-și apariția în mijlocul soldaților romani îngroziți la vederea acestei fantome regale.

XXIV

Moscheia El-Aksa

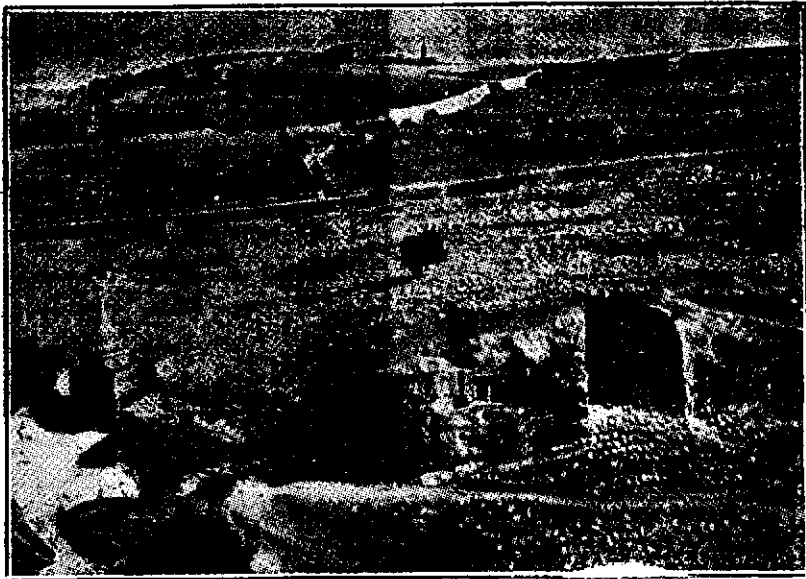
În partea de miază-zi a moscheii lui Omar se vede o altă moschee măreață, numită *El-Aksa*, despre care se spune că ar fi fost o biserică creștină clădită de împăratul Justinian și consacrată Sfintei Fecioare.

Dela moscheia lui Omar se merge la *El-Aksa* pe un drum șoseluit, foarte curat, în mijlocul căruia se vede un basin mare din care țâșnește o apă limpede și răcoritoare. Intrarea moscheii, formată din opt arcade, e monumentală.

Pășind în interior, conduși de un hoga, rămânem surprinși de colonadele ce se întind până în fund, formând un fel de pădure de stâlpi de marmoră. Sunt vre-o opt șiruri de coloane cu frumoase arcade, cari împart moscheia în tot atâtea despărțituri longitudinale.

gea care ne însoțește ne spune că ar fi urmele piciorului lui Issa (Isus). Să nu uit a spune că Isus se bucură de multă venerație pe lângă musulmani cari îl consideră ca pe un profet al lui D-zeu și-l numesc *Hazreti Issa*, Domnul Isus.

Tot în apropiere de amvon, se



Cedronul său valea lui Iosafat.

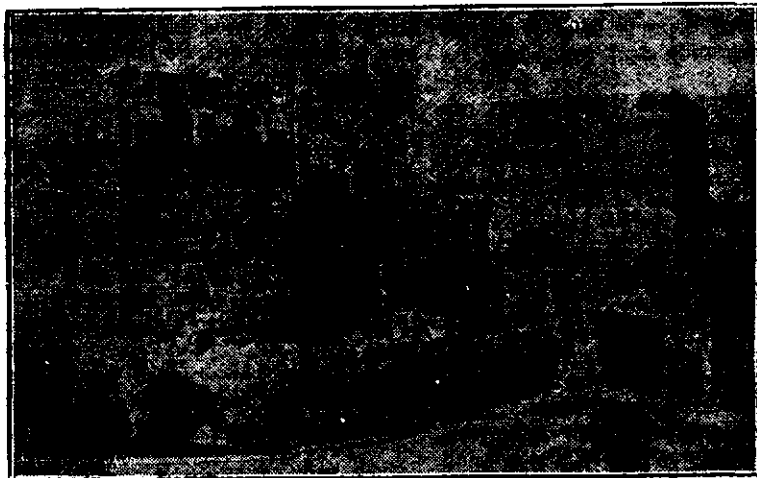
Curățenia extraordinară ce se vede pretutindeni mă face să bănuiesc că Impăratul Wilhelm a trecut și pe aci. Într'adevăr, toate coloanele sunt spoite cu lapte de var ca și stâlpii din grajdurile lui Solomon. Capetele coloanelor sunt vopsite verde. Vopseaua, aplicată din beșug, acoperă cu totul sculpturile bizantine. E așa de nou pretutindeni, încât nu-ți vine a crede că te afli într'un edificiu cu o vechime de mai multe veacuri. Vitrourele și mozaicurile, aci, sunt cu mult mai inferioare ca cele din moscheia lui Omar.

*El-Aksa*, după tradiția musulmană, e locul unde Mohamed a fost transportat, într'o noapte, din Mecca, prin puterea divină. De aceea, moscheia aceasta este una din cele mai sacre pentru islamism.

Înaltă două coloane mari de marmoră, una lângă alta, lăsând între ele nu spațiu strâmt prin care abia ar putea trece un om slab.

Primul lucru pe care pelerinul musulman îl făcea pe vremuri vizitând moscheia El-Aksa, era să se strecoare prin spațiul dintre cele două coloane. Cel care izbutea să treacă, era considerat ca sfânt și demn de a intra în paradis.

Se poate deci ușor înțelege ce grele momente trăiau musulmanii cari se supunea acestor supreme încercări. Cei cari treceau se simțeau în culmea bucuriei, deoarece le era asigurată o viață din urmă plină de fericire. Ceilalți, însă, în culmea desnădejdei, se depărtau cu capetele plecate, gândindu-se la flăcările mistuitoare ale infernu-



Turnul lui David

În fund, alături de niște lumânări de ceară de grosimea unor stâlpi, se ridică un amvon lucrat în sidex și sculpturi fine, o adevărată operă de artă arabă.

Lângă amvon, pe o piatră de marmoră, se vede desenat cu dalta conturul unui picior. Ho-

lui. Se zice că s'au găsit multe demnitari musulmani, oameni cu dare de mână, cari, de și de o corpolență extraordinară, au reușit, totuși, la concurs și și-au făcut renume de oameni sfinți și de viitori locatari ai paradisului lui Mohamed.

E adevărat, însă, că concursurile acestea nu erau niciodată publice. Încercarea se făcea cu ușile închise, după care județesea să anunțe că demnitarul a trecut prin stâlpi cum ar trece zefirul.

Se găsi, însă, într-o bună zi, un nenorocit care, fiind prea gras, nu putea să treacă printre cele două coloane de marmoră. Cum, nenorocitul, nu era om cu stare, concursul se ținuse în public. Concurentul, fi- rește, fu învins și rămase de răsu- lumei. De disperare bietul își scoase iataganul dela brâu și se spintecă, rămânând mort pe loc. Și s'au mai găsit și alți ian- tatici cari, de teama ierusalimului, au procedat la fel.

Înmulțindu-se sinuciderile peste măsură, în cele din urmă, din ordinul guvernului, spațiul dintre cei două stâlpi a fost în- chis cu un grilaj de fier.

Azi, El-Aksa servește și de facultate de teologie. La anumite ore ale zilei se strâng acolo numeroși studenți să învețe preceptele Coranului.

## XXV

## Poarta de Aur. — Valea lui Iosafat sau Cedron

În apropiere de moscheia El-Aksa, pe latura de răsărit a zidului înconjurător al templului, se află Poarta de Aur, una din rămășițele cele mai bine con- servate ale templului lui Erode, cu numeroase detalii arhitecto- nice foarte bogate.

Prin poarta aceasta Isus a in- trat în templu în ziua Floriilor.

Pe timpul cruciațiilor, când templul fusese transformat în biserică, creștinii aveau obiceiul de a reconstitui în toți anii, în Duminica Floriilor, scena intrării lui Isus în Ierusalim.

O procesiune impozantă por- nea depe Muntele Măslinilor, în frunte cu episcopul cântare pe a- sină. Procesiunea era preceda- tă de mulțimea credincioșilor cari purtau ramuri de palmier și-și așterneau vestimintele pe drumul prelatului.

Arabii, ocupând Ierusalimul și templul, astupară cu un zid gros Poarta care a rămas închisă până acum.

La poalele acestui zid se în- lînde Valea Cedronului sau a lui Iosafat, plină de mormintele evreilor veniți să moară în Ieru- salim și să fie înmormântați în pământul sacru.

În fața noastră, dincolo de vale, se înalță Muntele Măslini- lor în culmea căreia strălucește turla bisericii rusești, alături de mănăstirea rusească de maici.

Privim de pe zidul Haramului ca dintr'un vast balcon.

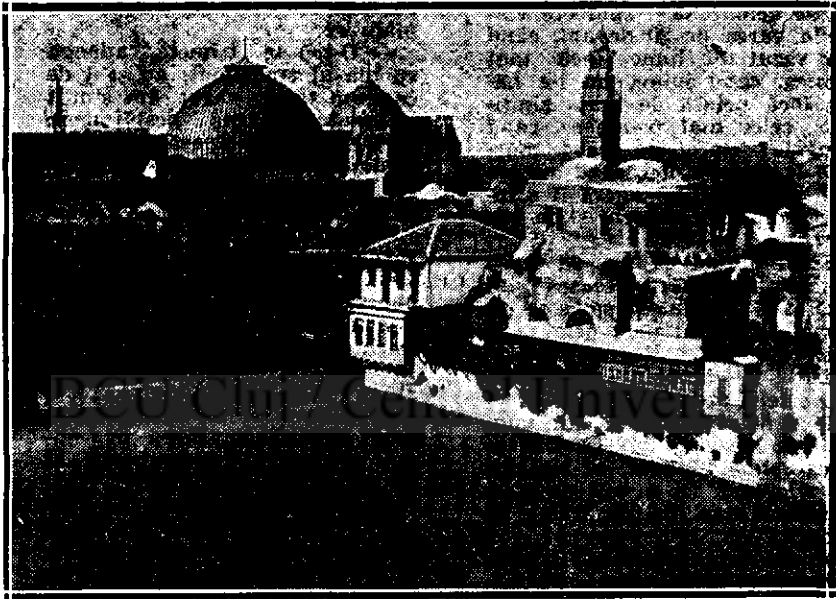
Isus de multe ori a traversat valea aceasta spre a intra în Ierusalim venind fie de pe Mun- tele Măslinilor fie din Betania.

Chiar în preziua ristignirii sale, Isus a trecut de două ori prin vale, întâi spre a se duce cu discipolii săi la Getsemani și al doile- a când, fiind arestat, a fost a- dus înapoi legat de mâini ca un răufăcător. Isus a trecut pentru ultima oară prin Cedron în ziua Înălțării, când s'a dus pe Mun- tele Măslinilor urmat de discipo- lii săi.

În valea lui Iosafat sunt pa- tru mari monumente cari au format timp îndelungat obiectul discuției arheologilor.

Aceste monumente sunt: *Mor- mântul lui Absalom*, șiul lui Da- vid, un răsvrătit contra autori- tății părintești; *Mormântul Re- gelui Iosafat* și, în fine,, mormin- tele Sântului Iacob și al lui Za- haria.

Nu se știe dacă monumentele acestea sunt de origine ebraică sau greco-romană.



Piscina lui Ezechias

Mormântul lui Absalom e un monument foarte curios de for- mă conică de o înălțime de a- proape 7 metri, împodobit cu colonade.

În apropiere, pierdut printre dărâmurile de pământ, se află mormântul lui Iosafat compo- dit din mai multe despărțituri să- pate în stâncă.

Cu mult mai frumos e mor- mântul Sf. Iacob, săpat tot în stâncă și împodobit cu două co- loane cu sculpturi dorice. În in- terior se află mai multe cavo- uri. Se zice că Sf. Iacob, după arestarea lui Isus s'a adăpostit în această grotă unde a stat ne- mâncat până în ziua învierii.

Mormântul lui Zaharia, în for- mă de piramidă, ornată cu co- loane, e dintr'o bncată ca și mo- numentul lui Absalom. Nu se știe cu precizie despre care Zaharia e vorba. Musulmanii dau acestui monument denumi- rea de mormântul fetei lui Fara- on. Evreii venerază mult mo- numentul acesta și e o mare fe- ricire pentru ei de a fi înmor- mântați în apropierea acestui monument.

## XXVI

## O înmormântare. — Turnul lui David și Citadela. — Piscina lui Ezechias.

Într'o dimineață, ieșind din otel, găsim o mulțime enormă înșirată dealungul stradei.

Murise interpretul principal al episcopatului catolic și acum urma să treacă cortegiul fune- bru spre locașul de veci.

Defunctul nu numai că ocu- pase o situație importantă în Ierusalim dar se bucurase și de multe simpatii.

Șefii tuturor cultelor din lo- calitate își trimiseseră repre- sentanții să asiste la funeralii.

Nu trecu mult și se văzu ca- pățul cortegiului intrând prin poarta Jaffei.

Dinainte, pășeau pe două rân- duri cavașii tuturor bisericilor. Cavașii aceștia, cari sunt jumă- tate slugi, jumătate intendenți,

Piscina acum e seacă. Ea ocupă o suprafață de peste 70 metri lungime și 40 lățime și e înconjurată dejurimpjur cu ziduri înalte formate din blocuri mari de piatră. Această piscină în care se scăldau pe vremuri frumoasele din Ierusalim, a dat loc unei intrigi amoroase țesu- tă de regele David.

Dar, mai întâi, să vorbim des- pre Turnul lui David, pe deo- parte fiind că e unul din mora- mentele cele mai interesante ale Ierusalimului, și, al doilea, pen- tru că de aci a pornit intriga de care vorbirăm.

Din balconul unde ne aflăm se vede bine Turnul lui Da- vid care este cel mai principal din cele cinci turnuri ale *Cita- delii*.

Să spunem, în treacăt, că Ci- tadela Ierusalimului are forma unui cadrilater neregulat a că- ru latură principală are o lun- gime de 130 metri. E o foră- reață foarte veche, reconstruită în mai multe rânduri. Actuala stare a Citadelei datează din veacul al XIV-lea.

Ideci, cum spusei, Turnul lui David face parte din Citadela și are o înălțime de peste 20 metri.

Regele David se plimba ade- sea pe terasa acestui turn care domina orașul și împrejurimile până la mari depărtări.

Or, ce se întâmplă?

Într'una din plimbările sale pe terasă, David, își îndreaptă pri- virea spre Piscina lui Ezechias și rămâne uimit și încântat de formele sculpturale ale unei fe- meii care tocmai se scălda.

Adânc emoționat, David își punc în gând să cucerească inu- ma acestei femei și trimise ga- menii să-i o aducă în turn.

Femeia aceasta se numea Bat- Seba și era soția lui Uria.

David, ca să scape de bărbat, care îl cam jena, îl trimise la război, și scrisese lui Ioab, co- mandantul oastei, să-l puie în locul cel mai primejdios ca să fie ucis.

Și Ioab, conform ordinului primit „puse pe Uria în locul unde știa că sunt bărbații mai tari”. Bietul Uria muri în aceas- tă bătălie care se desfășura în jurul orașului Rabba.

Iată cum încheie Biblia (II Sa- muel, 11) povestea acestei in- trigii a lui David:

„Și auzind femeia lui Uria, că Uria, bărbatul ei a murit, jeli după bărbatul ei. Și după ce tre- cu jalea, trimise David la ea și o luă în casa sa; și ea fu femeia lui și-i născu un fiu”.

Tot în turnul acesta Regele David își scrisese Psalmii.

(Va urma).

erau îmbrăcați în șalvari de di- ferite culori și purtau în mână dreaptă toiaguri lungi de două metri cu măciuci de argint. În mersul lor, ei băteau ritmic pa- vagiul cu bastoanele lor, ca pe comandă, parcă vrând să arate măsura în mersul convoiului.

După cavași, cari erau în nu- măr de vreo patruzeci, veneau preoții catolici, armeni, greci, copți, abisinieni și numeroși ar- himandriți și episcopi în ordinea erarhică, gradele superioare ră- mânând la urmă.

După tot fastul acesta, înain- ta clătându-se pe pavagiul gloduros, o brișcă cu perdele împodobită cu crăci verzi rap- te de pe primul salcâm și care servea drept car funebru.

Veneau apoi familia, rudele și prietenii defunctului mergând toți pe jos spre cimitir.

După ce asistarăm la trece- rea acestui trist convoi, intra- răm într'o cafenea arăbească și, urcând o scară întortochiată și trecând printr'o sală plină de a- rabii cari trăgeau din ciutuc și beau cafele, ieșirăm într'un bal- con cam șubred, să vedem pis- cina lui Ezechias.

